

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

027

Hely

Idő

"1926"

Személy

Szerző: *Balogh József*
Cím: *A Magyar Nemzeti Könyvtár ügye*

Forrás: *Budapesti Hírlap*

3rv

(Hely)

1926. 4. 15.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Köz A Magyar Nemzeti Könyvtár ügye.

Irta Balogh József.

Az elmúlt esztendő őszén két hosszabb cikkben foglalkoztunk e hasábkon a magyar könyvtárpolitika aktuális kérdéseivel. A budapesti könyvtárakat használó publikum nézőpontjából vizsgáltuk meg az egyes intézmények legégetőbb fogyatékoságait (elsősorban középponti folyóirattár és olvasócsarnok megteremtését sürgettük), rámutattunk a magyar könyvtárügy sajnálatos szétforgácsolására, az áldatlan, aligha védhető decentralizáltságra, amelynek orvoslását egy általános, egyetemes és szuverén nemzeti könyvgyűjteménytől vártuk. Ez az intézmény — irtuk — alapja és kerete volna a nemzet szellemi életének és fontosságát tekintve, egy szinten állana a nagy közoktatási szervezetekkel: a nemzetnevelésnek, az ismeretterjesztésnek, az öncélú tudós kutatásnak első forrása volna. Az egyetemek és tudományos intézetek, a tudós társaságok és az iskolák munkája nála nélkül meddővé válnék.

Az a rövid hír, amely a B. H. vasárnapi számában megjelent, s amely szerint a székesfőváros 40 milliárdnyi költséggel, beruházási programja keretében, a Főherceg Sándor-téren hatalmas új könyvtárpalotát épít, arra készített bennünket, hogy a múlt őszi tanulmányunkat félesztendő múltán az érdeklődőknek ismét emlékezetébe idézzük.

A székesfőváros e szép és áldozatkész tervében nehéz állást foglalni. Nehéz, mert a Fővárosi Könyvtár kétségkívül igen jeles intézmény és az utolsó két évtizedben figyelemreméltó szolgálatokat tett a hazai köz-

művelődésnek. Sok tekintetben mozgékonyabb és modernebb, mint állami társai. Mindez csak elismerést érdemel és annak is örvendeni kell, hogy mai helyzetünkben ilyen hatalmas kulturális célzatu terv megfogant. Ezek után szinte rosszul esik, hogy a gondolatot nem üdvözölhetjük oly lelkesedéssel, amintőt megérdemelne, ha a nemzet általános művelődési programjában meg volna a maga helye.

Az új fővárosi könyvtárépület terve, fájdalom, nem mondható a nemzeti kultúrpolitika szerves részének. Vele a székesfőváros közönsége mintha elkülönülne az állam nagy művelődési programjától és a maga útjait keresné. Nem akarjuk firtatni azt a kérdést: vajjon a maga idején megvolt-e egy önálló városi könyvtárnak a létjogosultsága; tudjuk, hogy külföldi példákkal és elméleti érvekkel egyképp megtámasztható oly könyvtár gondolata, amely egyesíti magában a város történetére és a várospolitika (szociálpolitika) elméletének és gyakorlatának vonatkozó gondolatait. A népkönyvtárak (ugynevezett fiókok) is olyan feladatkört jelentenek, amely az állami gyűjtemények munkatermétől távolesnek. De rá kell mutatnunk, hogy ezeken a „municipális” kereteken Budapest fővárosi könyvtára már messze túlnőtt és öntudatosan halad az általános közkönyvtár utaim. Az új épületben pedig kétségkívül még fokozottabb lendülettel és lelkességgel szentesíthetné magát általános feladatainak, amelyek voltaképpen — nem feladatai.

Súlyos és igen komolyan megfontolandó kérdés, vajjon a magyar nemzet (partikularizmus örvén) áldozhat-e negyvenmilliódot egy városi közgyűjtemény palotájára, mikor a nemzeti könyvtárpolitika alapvető

kérdései még tisztázatlanok: maguk a vezető vonalak sem bontakoztak még ki. Nem leszünk kevesen, akik azt valljuk, hogy a magyar kultúrpolitikának nem lehet két külön arca: egy állami s egy fővárosi, de még kevésbé lehet mai szegénységünkben két kulturális pénztárcánk. Addig, ameddig a magyarság nem képes rá, hogy megteremtse a maga Nemzeti Könyvtárát s a Nemzeti Múzeum s az egyetemi könyvtárai helyszüke miatt regenerálódásra képtelenek, addig nem engedheti meg magának egy harmadik, — a szakkönyvtárból lassan általános könyvtárrá bővülő, bár igen hasznos és szépen vezetett gyűjteménynek költséges építkezését.

Annak a negyvenmilliárdos előirányzatnak kapcsán, amelyről most szó van éppen a centrális megoldás irányában a legkülönbözőbb tervek képzelhetőek el. Ez összegből talán futná egy természettudományi múzeumra, amely (ha kell) lehetne városi alapítvány is s amelynek megteremtésével a Nemzeti Múzeum mai épülete a Nemzeti Könyvtár céljaira felhasználható volna. Ilyen terveket oly könnyű kovácsolni, hogy a képzelhető változatok felsorolását feleslegesnek tartom. De egyre nyomatékkal kívántam rámutatni: itt az alkalom rá, hogy akár a kezdő, akár a döntő lépést oktatásügyi kormányzatunk meglegye a mind kevésbé nélkülözhető Magyar Nemzeti Könyvtár irányában. A Nemzeti Múzeum, az egyetem és lehetőség szerint a fővárosi könyv-

tárainak valamelyes — lazább vagy szorosabb — egységbe kell összeforrtaniok. A budapesti polgárnak pedig közömbös lesz, milyen jellegű intézet jótéteményét élvezi. De az intézményt — az „általános egye-

temes és szuverén” közkönyvtárt — meg kell teremteni. Itt van az alkalom rá; ha elmulasztjuk, pénzt és erőt pazarlunk s szellemi javainkat vesztegetjük. Szabad-e ennek megtörténnie?